

Sygn. akt II AKa 20/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2014 roku

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bogusław Tocicki
Sędziowie:	SA Jerzy Skorupka SA Cezariusz Baćkowski (spr.)
Protokolant:	Aldona Zięta

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej Wandy Tabaczyk – Przysługskiej

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2014 roku

sprawy **A. K.**

o odszkodowanie z tytułu represji za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

z powodu apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 21 listopada 2013 roku, sygn. akt III Ko 15/13/o

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

II. stwierdza, że koszty sądowe za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. K., po rozszerzeniu żądania, wniósł o zasądzenie na jego rzecz 410.815, 94 zł. tytułem odszkodowania pomniejszone o 25.000 zł. przyznanego już wyrokiem Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28.03.2011 r. (III Ko 150/09 (O) w trybie ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 1991 r. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.).

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 21 listopada 2013 r. (sygn. akt III K 15/134/o

I. na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34, poz. 149 z późniejszymi zmianami) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy A. K. kwotę 66.481, 57 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku;

II. dalej idące żądanie oddalił;

III. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Na sumę tę składa się:

- 3.000 zł. zadośćuczynienia,

- utracone premie za 1981 r. (tzw. „13-stka” i „14-stka”) – 13.803,5 zł. i za 1982 r. – 2.044, 96 zł.

- obniżone wynagrodzenie za czas tymczasowego aresztowania (6.01.1982 – 23.02.1982 r. k. 90, 275 akt SOW99/82) – 5.112, 40 zł. (wnioskodawca dochodził z tych dwóch ostatnich tytułów 29.518, 48 zł.)

- wynagrodzeniem za czas pozostawania bez pracy (sierpień 1982 r. – wrzesień 1983 r.) – 67.520, 71 zł. (wnioskodawca domagał się 103.314, 68) pomniejszone o 25.000 zł. przyznane we wcześniejszym postępowaniu.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił natomiast żądania wnioskodawcy w zakresie utraty prawa do akcji (...) Spółki (...) (51570 zł.) i świadczeń emerytalnych przysługujących górnikom (140.718, 48 zł.).

Apelację od tego wyroku złożył wnioskodawca A. K. za pośrednictwem pełnomocnika, który zarzucił:

1. Na podstawie art. 438 pkt. 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, polegający na niesłusznym przyjęciu przez sąd I instancji jako adekwatnej kwoty zadośćuczynienia za niesłuszne aresztowanie wnioskodawcy, trwające półtora miesiąca, wynoszącej 3.000 zł. kiedy zarówno z materiału akt sprawy, jak również treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynika, że kwota ta nie odpowiada rozmiarowi krzywdy i negatywnych przeżyć oraz ich konsekwencji dla wnioskodawcy i uszczerbków w utrzymaniu jego i rodziny, jak i dalszych represji związanych z bezprawnym pozbawieniem go środków utrzymania;

2. Na podstawie art. 438 pkt. 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na nie mającym odzwierciedlenia w materiale akt sprawy i sprzecznym ze stanem faktycznym przyjęciu przez Sąd I instancji jako wymiernego i rzeczywistego przelicznika, że wynagrodzenia wnioskodawcy w roku 1982 stanowiły odpowiednio 1,92 i 1,4 średniego wynagrodzenia za ten rok, przy czym faktycznie premie „trzynastka i czternastka” wnioskodawcy powinny wynosić 2,5 średniego miesięcznego wynagrodzenia w roku 1982, stosownie do zarobków w górnictwie i podanych przez wnioskodawcę kwot wynagrodzenia;

3. Na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na niesłusznym przyjęciu, że tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy pozostaje bez wpływu na uzyskanie przez niego akcji spółki (...) S.A. czyli następcy prawnego byłego pracodawcy wnioskodawcy, kiedy w istocie stan faktyczny sprawy i jej materiał dowodowy stanowią, że tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy, a w końcu niesłuszne wypowiedzenie mu stosunku pracy z nim związane i będące efektem represji za działalność opozycyjną wnioskodawcy, pozbawiło go w sposób nieuprawniony korzyści płynących z zatrudnienia w górnictwie i wszystkich płynących z tego socjalnych korzyści, jak również możliwości ubiegania się o nieodpłatne nabycie akcji następcy prawnego pracodawcy poprzez niez uzyskanie przez wnioskodawcę wskazanego stażu pracy uprawniającego do takiego nabycia;

4. Na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na wyprowadzeniu z materiału akt sprawy wniosków z niego niewynikających, tj. jakoby wnioskodawca dwukrotnie dochodził kwot z tego samego tytułu, podczas gdy wnioskodawca rozróżnia te żądania na utracone zarobki wynikające z bezprawnego pozbawienia go pracy i na wyrównanie za utracone korzyści w okresie do podjęcia kolejnego zarobkowego zajęcia, niezwiązane z uznaniem roszczenia przez pracodawcę do roku 1983;

5. Na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na nieuwzględnieniu, a wręcz całkowitym pominięciu przez sąd I instancji okresu świadczeń emerytalnych wnioskodawcy, które należałyby się mu w przypadku kontynuowania zatrudnienia, wbrew bezprawnemu pozbawieniu go pracy mającemu za cel represjonowanie wnioskodawcy za udział w strajkach organizacji związkowych, działających u byłego pracodawcy wnioskodawcy, a przez to niemożność skorzystania z tzw. pakietu emerytury górniczej, który w normalnych okolicznościach przysługiwałby wnioskodawcy, przy adekwatnym wyliczeniu tej kwoty przez wnioskodawcę jako iloczyn miesięcy pozostawania bez prawa do emerytury i jej wysokości określonej przez ZUS w decyzji ustalającej to prawo;

6. Na podstawie art. 438 pkt. 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, a polegający na nieuwzględnieniu, przy określaniu wysokości zadośćuczynienia za niesłuszne aresztowanie czynników wynikających z przepisów o ochronie dóbr osobistych, a więc nie wzięciu pod uwagę naruszenia dobrego imienia wnioskodawcy oraz zaufania społecznego, które to konsekwencje owo aresztowanie spowodowało,

7. Na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, poprzez nieprzejrzyste wyliczenia i brak wyjaśnienia przez Sąd I instancji metodologii obliczenia kwot stanowiących sumę zasądzonego w punkcie I zaskarżonego wyroku świadczenia wnioskodawcy, nie mające przełożenia w rzeczywistych zarobkach w sektorze górnictwa zarówno w latach 82-83, jak również obecnie, niekonsekwentną i nieprawidłowo przeprowadzoną waloryzację rozmiaru utraconych zarobków i świadczeń wnioskodawcy oraz brak stosownego rozeznania i w efekcie zasądzenie kwot zbyt niskich i nieodpowiadających rozmiarami rzeczywiście poniesionej straty i krzywdy wnioskodawcy za dotyczące go represje stanu wojennego,

8. Na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, poprzez brak uwzględnienia związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy tymczasowym aresztowaniem wnioskodawcy i następnie pozbawieniem go pracy, co było przejawem represjonowania go w okresie stanu wojennego, a powstaniem szkody majątkowej oraz krzywdy na jego osobie o wielkich rozmiarach i płynącej z powyższego zasadności roszczeń wnioskodawcy.

Mając na względzie powyższe pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę powyższego wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie żądania wnioskodawcy w wysokości określonej we wniosku z dnia 24 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Nie budzi żadnych wątpliwości spełnienie przesłanek z art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U z 1991 r. Nr 34, poz. 149 z późn. zm. – cyt. dalej jako ustawa lutowa) warunkujących dochodzenie od Skarbu Państwa odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wynikłe z wykonania orzeczenia będącego źródłem represji.

Jako członek (...) Związku Zawodowego (...) i komisji strajkowej w Kopalni (...) K. im.” (...)” w J. gdzie pracował uczestniczył w strajku zorganizowanym w tej kopalni po wprowadzeniu stanu wojennego. Protest ten był wyrazem sprzeciwu wobec niedemokratycznego, opresyjnego, autorytarnego ustroju ograniczającego prawa człowieka wyrażał dążenia do uzyskania suwerenności oraz wprowadzenia zasad demokratycznego państwa prawa.

Z tego powodu był tymczasowo aresztowany od 6.01.1982 r. do 23.02.1982 r. a następnie wyrokiem Sądu Wojskowego z 23.02.1982 r. przypisano mu przestępstwo z art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym niezaprzymanie działalności związkowej i organizowania strajku i odstąpiono od wymierzenia kary.

Wyrokiem z dnia 30.06.1992 r. (WO 98/92) Sąd Najwyższy wznowił to postępowanie, uchylił cyt. wyrok Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego i uniewinnił A. K. od popełnienia zarzucanego czynu.

Trzeba przypomnieć, że odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy lutowej przysługuje wyłącznie za te konsekwencje które były rezultatem wykonania orzeczenia, w tym wypadku postanowienia o tymczasowym aresztowaniu i wyroku Sądu Wojskowego z 23.02.1982 r.

Nie obejmują więc tych wszystkich szkód i krzywd jakie wystąpiły u wnioskodawcy wskutek innych represji stosowanych z powodu jego działalności niepodległościowej takich jak np. zwolnienie z pracy, przejście na gorzej płatne stanowisko (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10.01.2013 r., IV KK 292/12, LEX nr 1277775).

Skoro zaś roszczenia wymienione w ustawie lutowej mają charakter cywilnoprawny (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18.02. 2011 r., III KK 289/10, Biul. PK 2011, z. 4, str. 13-14) to relację kauzalną między zdarzeniem z którym ustawa łączy obowiązek naprawienia szkody a tą szkodą określa art. 361 § 1 kk. Zobowiązany ponosi więc odpowiedzialność jedynie za normalne następstwa działania lub zaniechania z którego szkoda wynikła.

Ustalenie istnienia adekwatnego związku przyczynowego następuje dwuetapowo: 1) przeprowadzenie testu warunku koniecznego (czy niewystąpienia zdarzenia powodowałoby niewystąpienie szkody), 2) selekcja następstw poprzez wskazanie które z następstw są normalnymi, choć nie koniecznymi konsekwencjami zdarzenia, które z nich obiektywnie zwiększają niebezpieczeństwo skutku (por. kodeks cywilny, Komentarz t. III pod red. A.Kidyby, LEX 2010 r. teza 4,5 do art. 361, wyrok tut. Sądu Apelacyjnego z 19.09. 2012 r., II A Ka 247/12, LEX nr 1223514).

Skoro więc wg. autora apelacji powodem odmów zatrudnienia wnioskodawcy „pod ziemią” w Kopalniach była działalność wnioskodawcy w (...) to wynikała stąd szkoda lub krzywda nie może być rekompensowana w trybie ustawy lutowej ponieważ nie jest następstwem wykonania orzeczenia o tymczasowym aresztowaniu czy skazaniu lecz prowadzenia działalności związkowej.

Nie jest natomiast kwestionowane ustalenie Sądu Okręgowego, że zwolnienie wnioskodawcy z KWK „(...)” z 3 miesięcznym wypowiedzeniem tj. z dniem 31.07.1982 r. było związane z wykonaniem represyjnego orzeczenia (k. 19, 20 akt III Ko 105/09/o) i stanowiło jego normalne następstwo skoro jednym z powodów zwolnienia ze służby w tej kopalni jako jednostki zmilitaryzowanej było m.in. popełnienie przestępstwa z art. 46 ust. 1 dekretu o stanie wojennym (k. 20 akt III Ko 105/09/o).

Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy między wykonaniem orzeczeń i o tymczasowym aresztowaniu i skazaniu a nieuzyskaniem prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (...) S.A.

Prawo to przyznawała ustawa z dnia 30.08.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 216) uprawnionym pracownikom spełniającym opisane w ustawie warunki (art. 2 pkt. 5) dotyczące zatrudnienia w dniu wykreślenia z rejestru przedsiębiorstwa, wniesienia do spółki przedsiębiorstwa, gdy osoba nie była wtedy pracownikiem przepracowania określonego czasu w przedsiębiorstwie pod warunkiem, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z wymienionych w ustawie przyczyn, bądź nastąpiło przejście pracownika przez inny zakład pracy w trybie art. 23¹ k. p. Trudno więc uznać, że zwolnienie wnioskodawcy z KWK im. (...)w dniu 19.04.82 r. jako konsekwencja wykonania wyroku skazującego za działalność niepodległościową spowodowało, że ponad dziesięć lat później w czasie kiedy powstało prawo do nieodpłatnego nabycia akcji (...) S.A. przez uprawnionych pracowników (art. 36 ust. 1, art. 38 ust. 2 cyt. ustawy) nie spełniał on warunków ustawowych do nabycia tych akcji.

Oczywiście z punktu widzenia art. 361 § 1 kc nie ma znaczenia czy chodzi o prosty, czy złożony związek przyczynowy. Odpowiedzialność odszkodowawczą uzasadnia wieloczołowy związek przyczynowy, a konsekwencje zdarzenia z którym ustawa wiąże taką odpowiedzialność mogą być odsunięte w czasie. Zawsze jednak konieczne jest wykazanie, że chodzi o normalne następstwa zdarzenia i każde z ogniw pośrednich musi spełniać warunek przyczynowości adekwatnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4.10.2012 r. I CSK 655/11, LEX nr 1228533).

A. K. – co nie jest kwestionowane – został zatrudniony z początkiem października 1983 r. w przedsiębiorstwie montażu urządzeń górniczych w K., a więc zgodnie ze swoim przygotowaniem zawodowym (w kopalni pracował pod ziemią jako ślusarz, przodowy brygad remontowych – k. 32 akt SOW 99/82). Ustały zatem następstwa represyjnych orzeczeń za niepodległościową działalność wnioskodawcy dotyczące trudności ze znalezieniem stałego zatrudnienia. Skarżący nie wykazał by w tym czasie ubiegał się o zatrudnienie w kopalni lecz go nie uzyskał z powodu wcześniejszego aresztowania i skazania.

Również po 1989 r. wnioskodawca nie podjął zatrudnienia w warunkach które umożliwiałyby mu późniejsze skorzystanie z uprawnień wynikających z cyt. ustawy z 30.08.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji, lub korzystniejszych uprawnień emerytalnych przysługujących górnikom. Stanowisko sądu I instancji w tej mierze jest przekonujące (uzasadnienie str. 7), a przeciwne twierdzenia apelacji niezasadne. W szczególności skarżący nie wykazał (art. 6 k.c.), co trafnie podnosi Sąd Okręgowy, że brak uprawnienia do nieodpłatnego nabycia akcji (...)S.A. w J. oraz nieuzyskanie szczególnych uprawnień emerytalnych były rezultatem wykonania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu wnioskodawcy lub o skazaniu go za przestępstwo z art. 46 ust. 1 dekretu o stanie wojennym, choć to na nim spoczywał ciężar dowiedzenia podstawy żądania. Pełnomocnik wywodzi, że skutki te nastąpiły z powodu działalności na rzecz suwerenności Polski, co jak wskazano nie spełnia warunku z art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy lutowej.

Naprawienie szkody obejmuje straty poniesione przez poszkodowanego i korzyści które byłby osiągnął gdy szkody nie doznał (art. 361 § 2 kc). Nie należą do niej te uszczerbki które dotknęły najbliższych wnioskodawcy.

Określenie rzeczywistej szkody następuje metodą dyferencyjną poprzez porównanie hipotetycznego stanu majątkowego jaki istniałby gdyby do zdarzenia nie doszło i stanu rzeczywistego w momencie dokonywania ustaleń (por. postanowienie składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20.01.2000 r. I KZP 46/99, LEX nr 146212).

Uwzględniając możliwości majątkowe i zarobkowe poszkodowanego oraz sposób ich wykorzystywania nie można pomijać wydatków które wnioskodawca byłby ponosił na utrzymanie siebie i rodziny, wychowanie i kształcenie dzieci, zaspokojenie potrzeb kulturalnych, rozrywkowych itp. Tej ostatniej okoliczności nie dostrzegł Sąd I instancji ustalając hipotetyczny stan majątkowy A. K. który zaistniałby gdyby nie wykonano wobec niego orzeczeń o tymczasowym aresztowaniu i skazaniu, a jej uwzględnienie z pewnością redukowałoby realny rozmiar szkody jaką poniósł wnioskodawca utrzymujący niepracującą żonę i dwoje małych dzieci. Brak apelacji podważającej to stanowisko Sądu wyklucza możliwość wzruszenia go.

Nie są kwestionowane ustalenia Sądu I instancji oparte na informacjach (...) S.A. KWK (...) (k. 13 akt III Ko 105/09/o, k. 50) o wielkości utraconego wynagrodzenia za pracę za okres tymczasowego aresztowania (w styczniu 1982 r. – 7.128 zł. a w lutym 1982 r. – 9.246) niewypłaconych w 1982 r. premii za 1981 r. tzw. „13-stka” i „14” (po 14.566 zł.) oraz niewypłaconej w 1983 r. premii za 1982 r. tzw. „14- stka „ (6.600 zł.).

Niewątpliwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1981 r. wynosiło 7.689 zł. w 1982 r. – 11.631 zł., a w 1983 r. – 14.475 zł. (obwieszczenie Prezesa GUS w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia pracowników w gospodarce społecznej w latach 1950 – 1989 r. (...) M.P. 1990 r., Nr 21, poz. 171). Jak wskazano wyżej różnica między wynagrodzeniem wypłaconym za czas tymczasowego aresztowania, a należnym gdyby wnioskodawca świadczył pracę wynosiła w styczniu 1982 r. 7.128 zł. a w lutym 1982 r. 9.246 zł.

Skoro jak zaznaczono porównywanie hipotetycznego stanu majątkowego z realnym ma następować na chwilę dokonywania ustaleń, a więc datę orzekania to wymienione wyżej uszczerbki wynagrodzenia i premii powstałe w 1982 r. i 1983 r. należy zrelacjonować do warunków ekonomicznych, siły nabywczej pieniądza w czasie wyrokowania co zapewnia rekompensatę rzeczywistej szkody.

Stąd oczywiście trafne jest przyjęcie przez Sąd I instancji metody polegającej na porównaniu utraconych wskutek wykonania krzywdzących orzeczeń dochodów z ówczesnymi przeciętnymi miesięcznymi wynagrodzeniami a

następnie odniesieniu ich do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dacie orzekania. To zaś wynosiło 3.650, 60 zł. (Obwieszczenie Prezesa GUS z 11.02.2014 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2013 r. – M.P, z 2014 r. poz 146). Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że było to 3.651, 72 zł.

Niezasadne jest natomiast postulowane w apelacji porównywanie ich z obecną wysokością zarobków w przemyśle górniczym funkcjonującym na zasadach gospodarki rynkowej, a nie nakazowo – rozdzielczej jak w czasie gdy poszkodowany nie otrzymał świadczeń pieniężnych w takiej wysokości jaką byłby uzyskiwał gdyby nie wykonanie orzeczeń o tymczasowym aresztowaniu i skazaniu za przestępstwo z art.46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym. Określenie stopnia zmiany siły nabywczej pieniądza po wystąpieniu uszczerbku materialnego do chwili orzekania następuje poprzez porównanie dwóch takich samych wielkości zdalnych do wyrażenia tej zmiany. Takim obiektywnym miernikiem jest właśnie średnie miesięczne wynagrodzenie. Nie chodzi przecież o ustalenie jakie wynagrodzenie otrzymywałby wnioskodawca na takim stanowisku pracy obecnie, ale określenie aktualnej wielkości szkody wynikłej z utraty wynagrodzenia i premii w 1982 i 1983 r.

Jak już wskazano wyżej A. K. z powodu wykonywania tymczasowego aresztowania otrzymał w styczniu 1982 r. wynagrodzenie niższe o 7.128 zł. Iloraz tej kwoty oraz ówczesnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (11.631 zł.) pomnożony przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie w czasie orzekania (2013 r. – 3.650, 06 zł (7128 zł / 11631 zł x 3650,06 zł) da zwaloryzowaną wielkość utraconego wynagrodzenia za styczeń 1982 r. (2336, 92 zł.). Podobne wyliczenie za luty 1982 r. (9246 zł / 11631 zł x 3650,06 zł) przynosi wynik – 2901,59 zł.

Utracone premie (tzw. „13-stka” i „14-stka”) za 1981 r. nie zostały wnioskodawcy wypłacone w 1982 r. Wtedy wskutek wykonywania represyjnych orzeczeń niezasadnie został ich pozbawiony. Zatem miarodajne będzie odniesienie wielkości tych premii (po 14566 zł.) do przeciętnego wynagrodzenia w 1982 r. (11631 zł.), a nie jak przyjął Sąd Okręgowy w 1981 r. (7689 zł.)

Prawidłowe wyliczenie szkody wynikłej z tego tytułu (14566 zł / 11631 zł x 3650,96 zł + 14566 zł / 11631 zł x 3650,06 zł) da sumę 9149, 77 zł. a nie jak ustalił Sąd Okręgowy 13.803,5 zł.

Podobnie premia za 1982 r. (tzw. „14-stka”) 6.600 zł której pozbawienie było skutkiem wykonywania represyjnych orzeczeń powinna być wypłacona wnioskodawcy w 1983 r. Zatem powstała stąd szkoda wynosiła na datę orzekania 1664,28 zł

(6600 zł. / 1447, 5 zł x 3650,06 zł) a nie 2044,96 zł jak to uznał Sąd I instancji wadliwie sięgając po przeciętne wynagrodzenie za 1982 r. (11631 zł.) zamiast za 1983 r. (14475 zł.)

Z przedstawionego wyżej wyliczenia wynika, że oczywiście błędne i gołosłowne było twierdzenie apelacji, że utracone premie w 1982 r. (tzw. „13-stka” i „14-stka”) powinny wynosić 2,5 średniego miesięcznego wynagrodzenia. Faktycznie iloraz ten wynosi po 1, 25 (14566 zł / 11631 zł).

Zastosowana przez Sąd Okręgowy metoda obliczania utraconego przez A. K. wynagrodzenia przez okres od zwolnienia z kopalni (31.07.1982 r.) do podjęcia stałego zatrudnienia w przedsiębiorstwie montażu urządzeń górniczych w K. (początek października 1983 r.) jest prawidłowa.

Odnosząc wysokość wynagrodzenia za ostatni miesiąc zatrudnienia w KWK im. „(...)” gdy wnioskodawca faktycznie świadczył pracę (marzec 1982 r. – 15266 zł.) do ówczesnego przeciętnego wynagrodzenia (11631 zł.) oraz aktualnego w dacie orzekania. Sąd Okręgowy uwzględnił wskazane już wyżej wymagania dotyczące hipotetycznego określenia uszczerbku materialnego jakiego doznała konkretna osoba poszkodowana, a więc jej możliwości majątkowe i zarobkowe oraz sposób ich wykorzystywania nim nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Istotne jest przecież nie to jakie zarobki uzyskiwały inne osoby zatrudnione w przemyśle wydobywczym węgla kamiennego, ale jakie wynagrodzenie osiągałby wnioskodawca gdyby wskutek represji związanych z wykonywaniem orzeczeń o tymczasowym aresztowaniu i skazaniu nie został zwolniony z dotychczas zajmowanego stanowiska.

Wskutek omyłki rachunkowej Sąd I instancji wadliwie, z korzyścią dla wnioskodawcy, wyliczył wielkość wynagrodzenia jakiego nie otrzymał A. K. w następstwie zwolnienia z KWK im (...). Iloraz wynagrodzenia za ostatni miesiąc zatrudnienia (III 1982 r. 15266 zł.) ówczesnego przeciętnego wynagrodzenia (11631 zł.) pomnożony przez czas pozostawania bez stałej pracy (14 miesięcy – sierpień 1982 – październik 1983 r.) i obecne przeciętne miesięczne wynagrodzenie (3650, 06 zł.) daje 67021, 23 zł. a nie jak ustalił Sąd Okręgowy 71573, 71 zł. Nie jest poważane trafne pomniejszenie tej kwoty o zapłatę uzyskaną z tytułu roznoszenia mleka przez 5 miesięcy.

Skoro – jak ustala Sąd I instancji – A. K. zajmował się tym przez 5 miesięcy 1983 r. to uzyskany stąd zarobek (12937,5 zł.) należało podzielić przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1983 r. i iloraz ten pomnożyć przez obecne przeciętne wynagrodzenie, co daje 3262,36 zł. a nie 4053 zł. jak wylicza Sąd Okręgowy. Tak więc zmniejszenie zarobków z tytułu wykonania represyjnych orzeczeń w czasie od sierpnia 1982 r. do października 1983 r. zamyka się kwotą 63808, 87 zł. (67071, 21 zł. – 3262, 36 zł.)

W rezultacie łączna szkoda wynikająca z utraconej części wynagrodzenia za pracę w styczniu i lutym 1982 r. od sierpnia 1982 r. do października 1983 r. oraz premii w latach 1982-1983 w rzeczywistości wynosić będzie 79761, 43 zł. (2236,92 zł. + 2901, 59 zł. + 9149, 77 zł. + 1664, 28 + 63808, 87 zł.) a nie jak ustala Sąd Okręgowy z korzyścią dla apelującego 88481, 57 zł.

Sąd Okręgowy nie stracił z pola widzenia niemajątkowych konsekwencji naruszenia dóbr osobistych wnioskodawcy w rezultacie wykonania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu i wyroku skazującego wnioskodawcę za przestępstwo z art. 46 ust. 1 i 2 dekretu o stanie wojennym (uzasadnienie str. 3-6). Odpowiednia suma pieniężna ma rekompensować krzywdę, służyć przezwyciężeniu cierpień związanych z wykonywaniem orzeczeń (art. 445 k.c.) i z istoty rzeczy może być tylko przybliżeniem szkody niemajątkowej. Sąd I instancji trafnie dostrzega, że musi ona wyrażać odczuwalną a nie tylko symboliczną ekonomicznie wartość.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę związaną z wykonaniem represyjnego orzeczenia należy do sfery sędziowskiego swobodnego uznania.

Zarzut nieprawidłowego określenia odpowiedniej sumy pieniężnej może być skuteczny gdy ustalona kwota oczywiście rażąco odbiega od rodzaju, natężenia i czasu trwania cierpień fizycznych i psychicznych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18.12.2012 r., III KKI 275/12, LEX nr 1232288).

Sąd I instancji dostrzegł cierpienia poszkodowanego związane z bezzasadnym pozbawieniem wolności prowadzącego uczciwy ustabilizowany tryb życia, dolegliwości wynikające z rozłąki z rodziną i świadomości pogorszenia ich warunków materialnych (uzasadnienie str. 4). Wnioskodawca nie wykazał natomiast pogorszenia stanu zdrowia (art. 6 k.c.) wskutek wykonania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, ani szczególnego rodzaju czy nasilenia cierpień fizycznych lub psychicznych przewyższającego te jakie zazwyczaj były udziałem osób znajdujących się w podobnej do wnioskodawcy sytuacji.

Nie jest zasadne odniesienie rozmiaru zadośćuczynienia do wynagrodzenia, jakie w tamtym czasie uzyskiwał wnioskodawca, czy odwoływanie się zazwyczaj przyznawanej odpowiedniej sumy pieniężnej w podobnych wypadkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3.07.2007 r. II KK 321/06, LEX nr 299187) skoro chodzi o zrekompensowanie cierpień fizycznych i psychicznych jakie były udziałem konkretnego poszkodowanego zdarzeniem z którym ustawa wiąże obowiązek odszkodowawczy.

Co się tyczy naruszenia dobrego imienia wnioskodawcy oraz zaufania społecznego poprzez pozbawienie wolności to należy wskazać, że A. K. nie mówił o takich konsekwencjach.

Natomiast według powszechnej wiedzy osoby, które jak wnioskodawca w okresie stanu wojennego były pozbawione wolności i skazane za kontynuowanie działalności związkowej w (...), organizowały i uczestniczyły w strajkach cieszyły się powszechnym szacunkiem i uznaniem społeczeństwa. Opór przeciwko opresyjnemu autorytarnemu ustrojowi, sprzeciw przeciwko działalności jego organów i naruszeniem przez nie praw człowieka, dążenie do odzyskania

niepodległości przez Polskę okupione represjami: tymczasowym aresztowaniem i skazaniem za tę działalność nie prowadziły do naruszenia dobrego imienia, czy zaufania w społeczeństwie lecz przeciwnie wzmacniały to zaufanie, poważanie a przez to poczucie własnej wartości.

W rezultacie uwzględniając wcześniej zasądzone częściowe odszkodowanie i zadośćuczynienie (25000 zł.) pozostała szkoda i krzywda z tytułu wykonania wobec wnioskodawcy A. K. represyjnych orzeczeń zamykała się faktycznie sumą 57.761, 43 zł. (79.761, 43 zł. + 3.000 zł. – 2.500 zł. = 57.761, 43 zł.) gdy Sąd zasądził na rzecz wnioskodawcy kwotę wyższą bo 66.481, 57 zł.

Sąd zarzuty i wnioski apelacji pełnomocniczki wnioskodawcy okazały się niezasadne a orzekanie wbrew kierunkowi apelacji – wykluczone, co skutkowało utrzymaniem w mocy zaskarżonego wyroku (art. 437 § 1 kpk).

Koszty sądowe postępowania odwoławczego ponosi Skarb Państwa (art. 13 ustawy lutowej).